

'Jezus wacht op ons achter de donkere deur van de dood'

Paus Franciscus
9 februari 2022

Beste broeders en zusters, goedemorgen!

In de vorige catechese hebben wij, wederom geïnspireerd door de figuur van de heilige Jozef, nagedacht over de betekenis van de gemeenschap van de heiligen. Juist vanuit dit punt vertrekkend zou ik vandaag de bijzondere devotie willen onderzoeken die de christenen altijd hebben gehad tot de heilige Jozef als de patroonheilige van een goede dood.

Het is een devotie die is ontstaan vanuit de gedachte dat Jozef stierf ondersteund door de Maagd Maria en Jezus, voordat Hij zijn thuis in Nazareth verliet. Er zijn geen historische gegevens bekend, maar aangezien Jozef niet meer naar voren komt tijdens Jezus' openbare leven, denkt men dat hij in Nazareth is overleden, in bijzijn van zijn familie. Jezus en Maria waren bij hem toen hij stierf.

Via Jozef en Maria naar Jezus

Een eeuw geleden schreef paus Benedictus XV dat "wij via Jozef rechtstreeks naar Maria gaan, en via Maria naar de oorsprong van alle heiligheid, die Jezus is". Zowel Jozef als Maria helpen ons om naar Jezus te gaan. En ter aanmoediging van de devotie tot de heilige Jozef, beval de paus er een in het bijzonder aan:

"Aangezien hij terecht als de meest doeltreffende beschermer van de stervenden wordt beschouwd, daar hij met de steun van Jezus en Maria is heengegaan, zal het de zorg van de heilige herders zijn om (...) die vrome verenigingen te steunen en te bevorderen die in het leven zijn geroepen om de hulp van Jozef voor de stervenden af te smeken, zoals die 'van de goede dood', van 'de overtocht van de heilige Jozef' en 'voor de stervenden' (Motu proprio Bonum sane, 25 juli 1920). Dat waren de verenigingen van die tijd.

Donkere deur van de dood

Beste broeders en zusters, misschien denken sommigen dat dit woordgebruik en dit thema slechts een erfenis uit het verleden zijn, maar in werkelijkheid gaat onze relatie met de dood nooit over het verleden, zij is altijd aanwezig.

Emeritus-paus Benedictus XVI zei enkele dagen geleden, sprekend over zichzelf, dat hij "voor de donkere deur van de dood staat". Het is mooi om paus Benedictus te bedanken die op 95-jarige leeftijd de helderheid van geest heeft om ons dit te zeggen: "Ik sta voor de duisternis van de dood, de donkere deur van de dood". Het is een prachtig advies dat hij ons heeft gegeven!

Coronavirus

De zogenaamde wellnesscultuur probeert de realiteit van de dood weg te nemen, maar op dramatische wijze heeft de pandemie van het coronavirus deze weer onder de aandacht gebracht. Het was verschrikkelijk: de dood was overal, en talloze broeders en zusters verloren geliefden zonder dat zij in hun nabijheid konden verkeren, en dit maakte de dood nog moeilijker te aanvaarden en te verwerken.

Een verpleegster vertelde me dat een grootmoeder met corona stervende was, en ze zei tegen haar: "Ik zou graag afscheid nemen van mijn familie voor ik vertrek." En de dappere verpleegster pakte de mobiele telefoon en verbond haar door. De tederheid van dat afscheid...

Desondanks proberen wij op alle mogelijke manieren de gedachte aan onze eindigheid uit te bannen, waardoor wij onszelf wijsmaken dat wij de macht van de dood wegnemen en de angst uitbannen. Maar het christelijk geloof is geen manier om de angst voor de dood te bezweren, het helpt ons die angst onder ogen te zien. Vroeg of laat gaan we allemaal door die deur.

Het ware licht

Het ware licht dat het mysterie van de dood verlicht, komt van Christus' verrijzenis. Dat is het licht. En de apostel Paulus schrijft: "En als wij verkondigen dat Christus uit de doden is opgestaan, hoe kunnen dan sommigen onder u beweren, dat er geen opstanding van de doden bestaat? Als er geen opstanding van de doden bestaat, is ook Christus niet verrezen. En wanneer Christus niet is verrezen, is onze prediking zonder inhoud en uw geloof eveneens" (1 Kor. 15,12-14).

Er is één zekerheid: Christus is verrezen, Christus is opgestaan, Christus leeft onder ons. En Hij is het licht dat op ons wacht achter die donkere deur van de dood.

Een positieve rol voor de dood

Beste broeders en zusters, alleen door het geloof in de verrijzenis kunnen wij de afgrond van de dood trotseren zonder door angst te worden overweldigd. Niet alleen dat, maar we kunnen de dood een positieve rol geven. Nadenken over de dood, verlicht door het mysterie van Christus, helpt ons om het hele leven met nieuwe ogen te bekijken.

Ik heb nog nooit een verhuishagen achter een lijkwagen zien rijden! Ik heb het nog nooit gezien. We gaan alleen, met niets in onze zakken, niets. Omdat de lijkwade geen zakken heeft. De eenzaamheid van de dood: het klopt, ik heb nog nooit een verhuishagen achter een lijkwagen zien rijden.

Het heeft geen zin te van alles te verzamelen als we op een dag zullen sterven. Wat we moeten verzamelen is naastenliefde, het vermogen om te delen, het vermogen om niet onverschillig te staan tegenover de noden van anderen.

Wat is het nut van boos worden?

Wat heeft het voor zin om ruzie te maken met een broer of zus, met een vriend, met een familielid, of met een broeder of zuster in het geloof als we op een dag zullen sterven? Wat is het nut van boos worden, van boos worden op anderen? In het aangezicht van de dood, worden zoveel kwesties kleiner. Het is goed om verzoend te sterven, zonder wrok en zonder spijt! Ik wil iets waars zeggen: we zijn allemaal op weg naar die deur, wij allemaal.

Het Evangelie zegt ons dat de dood komt als een dief; Jezus zegt: hij komt als een dief, en hoezeer wij ook proberen zijn komst te controleren, misschien zelfs onze eigen dood te plannen, het blijft een gebeurtenis waarmee wij rekening moeten houden en waarvoor wij ook keuzes moeten maken.

Twee overwegingen springen er voor ons christenen uit. De eerste is dat we de dood niet kunnen vermijden. Het is juist daarom dat, nadat alles is gedaan wat menselijkerwijs mogelijk is om de zieke te genezen, het immoreel is om aan 'therapeutische koppigheid' te doen (vgl. Catechismus van de Katholieke Kerk, n. 2278).

Die uitdrukking van Gods trouwe volk, van eenvoudige mensen: "Laat hem in vrede sterven", "help hem in vrede te sterven": hoe wijs!

Palliatieve zorg

De tweede overweging betreft de kwaliteit van de dood zelf, de kwaliteit van de pijn, van het lijden. Wij moeten

dankbaar zijn voor alle hulp die de geneeskunde tracht te bieden, zodat via de zogenaamde palliatieve zorg ieder mens die op het punt staat het laatste stuk van zijn of haar leven te beleven, dit op de meest menselijke wijze kan doen.

We moeten echter oppassen dat we deze hulp niet verwarren met wat onaanvaardbare neigingen tot doden zijn. We moeten mensen begeleiden naar hun dood, maar niet de dood uitlokken of enige vorm van zelfdoding steunen.

Leven is een recht, niet de dood

Ik wil erop wijzen dat het recht van eenieder op zorg en behandeling altijd voorrang moet krijgen, zodat de zwaksten, met name ouderen en zieken, nooit aan hun lot worden overgelaten. Leven is een recht, niet de dood, die moet worden verwelkomd, niet toegediend.

En dit ethische principe gaat iedereen aan, niet alleen christenen of gelovigen. Ik wil hier de nadruk leggen op een sociaal, maar wel een reëel probleem. Dat 'plannen' – ik weet niet of dit het juiste woord is – maar het versnellen van de dood van ouderen. Vaak zien we in een bepaalde sociale klasse dat ouderen, omdat ze de middelen niet hebben, minder medicijnen krijgen dan ze nodig hebben, en dat is onmenselijk: het helpt hen niet, het drijft hen eerder naar de dood. En dit is noch menselijk, noch christelijk.

Schat van de mensheid

De ouderen moeten worden verzorgd als een schat van de mensheid: zij zijn onze wijsheid. Ook al spreken zij niet en hebben zij geen betekenis, toch zijn zij het symbool van menselijke wijsheid. Zij zijn degenen die ons zijn voorgedaan en ons zoveel moois, zoveel herinneringen, zoveel wijsheid hebben nagelaten.

Isoleren de ouderen alstublieft niet, bespoedig de dood van de ouderen niet. Het strelen van een bejaarde heeft dezelfde hoop als het strelen van een kind, want het begin en het einde van een leven is altijd een mysterie, een mysterie dat moet worden gerespecteerd, begeleid, verzorgd, bemind.

Gods barmhartigheid

Moge de heilige Jozef ons helpen het mysterie van de dood op de best mogelijke manier te beleven. Voor een christen is de goede dood een ervaring van Gods barmhartigheid, die ons zelfs in dat laatste ogenblik van ons leven nabij komt.

Zelfs in het Weesgegroet bidden we Onze Lieve Vrouw om ons nabij te zijn "in het uur van onze dood". Juist daarom wil ik deze catechese afsluiten met samen tot Onze Lieve Vrouw te bidden voor de stervenden, voor hen die door deze donkere deur gaan, en voor familieleden die rouwen.

Bidden we samen: Wees gegroet Maria...

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad.